

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri: Bir durum çalışması

Fahri YILMAZ^a, Ömer Faruk İSLİM^b

Özet

Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve çeşitli değişkenlere göre herhangi bir farklılaşma olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak demografik bilgiler anketi ve Young internet bağımlılığı testi kısa formu kullanılmıştır. Çalışma İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin meslek yüksekokulunda öğrenim görmekte olan 142 kadın, 67 erkek olmak üzere toplam 209 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeni açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı, günde üç saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin günde üç saatten az internet kullanan öğrencilere göre internet bağımlılıklarının anlamlı derecede yüksek olduğu, öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin öğrenci evinde kalan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu ve sigara içen öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı, meslek yüksekokulu öğrencileri.

1. GİRİŞ

Günümüzde internet, alışverişten bankacılık işlemlerine, sosyal medya kullanımından haber kaynaklarına erişmeye kadar pek çok alanda hayatımızın bir parçası olmuştur. Özellikle akıllı telefonların yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte internete ulaşımın kolaylaşması, günün her anında istediğimiz her şeye ulaşmamızı sağlamıştır. İnternette yer alan ulaşılabilir içeriğin de hızlı bir şekilde artması zaman içerisinde günlük internet kullanım süremizi artırmış, bu da giderek internete daha bağımlı hale gelmemize neden olmuştur. İnternet bağımlılığının akademik ve sosyal hayat üzerindeki olumsuz etkileri, internet bağımlılığının tedbir alınması gereken bir durum olmasına neden olmuştur. Okullarımızda öğrencilerin internet bağımlılık profilleri çıkarılarak buna karşı önlemler alınmalıdır.

Yapılan çeşitli çalışmalar internet bağımlılığının alkol, uyuşturucu bağımlılığı gibi akademik başarısızlığa, iş performansında düşüşe ve sosyal hayatta problemlere neden olduğunu ortaya çıkarmıştır (Young, 1998b).

Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve çeşitli değişkenlere göre herhangi bir farklılaşma olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Cinsiyete göre öğrencilerin internet bağımlılıkları arasında bir fark var mıdır?
2. İkamet ettikleri yere göre öğrencilerin internet bağımlılıkları arasında bir fark var mıdır?

^a Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat - Türkiye, eposta: fahri.yilmaz@bozok.edu.tr

^b Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir - Türkiye, e-posta: omerfarukislim@ahievran.edu.tr

3. İnternet kullanım sürelerine göre öğrencilerin internet bağımlılıkları arasında bir fark var mıdır?
4. Sigara kullanım durumlarına göre öğrencilerin internet bağımlılıkları arasında bir fark var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için gruba ait verilerin toplanmasını amaçlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

2.2. Evren ve örneklem

Bu çalışma İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin meslek yüksekokulunda öğrenim görmekte olan 142 kadın, 67 erkek olmak üzere toplamda 209 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri toplama araçları

2.3.1 Demografik bilgiler anketi

Demografik bilgiler anketi kullanılarak öğrencilere ait cinsiyet, ikamet edilen yer, internet kullanma süresi ve sigara kullanma durumu bilgileri elde edilmiştir.

2.3.2 Young internet bağımlılığı testi kısa formu

Anket Young (1998a) tarafından geliştirilmiş ve Pawlikowski, Altstötter-Gleich ve Brand (2013) tarafından kısa forma dönüştürülmüştür. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları üniversite öğrencileri ve ergenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden oluşan 5’li likert tipindedir. Ölçekten Testten alınabilecek toplam puan 12 ile 60 arasında değişmekte olup puan arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı kabul edilmektedir. Ölçeğin alfa iç güvenilirlik katsayısı üniversite öğrencilerinde .91, ergenlerde .86 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin toplanması ve analizi

Verilerin toplanması sırasında demografik bilgiler anketi ve Young internet bağımlılığı testi kısa formu birleştirilerek tek seferde uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarının sağlıklı olması için öğrencilere açıklayıcı bilgiler verilmiş ve doldurdukları formlar üzerinde kimliklerini belirtecek her hangi bir yazı veya işaret koymamaları istenmiştir. Toplanan veriler istatistiksel veri hesaplama programına aktararak uygun nicel veri analizi yöntemleri ile analiz edilmiştir.

2.5. Verilerin analizi

Son olarak öğrencilerin sigara kullanım durumlarına göre internet bağımlılık düzeyleri bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Cinsiyete göre İnternet bağımlılığı

Öğrencilerin internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre kadınların internet bağımlılığı düzeyleri (M=26.98, SD=8.24) ile erkeklerin internet bağımlılığı düzeyleri (M=25.76, SD=8.75) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(207)=-.98$, $p=.327$.

3.2. Kullanım süresine göre İnternet bağımlılığı

Öğrencilerin günlük internet kullanım miktarlarına göre internet bağımlılığı açısından bir fark olup olmadığını incelenmiştir. Bu kapsamda öğrenciler günlük internet kullanımı üç saatten az olan ve üç saat ve üzeri olan şeklinde ikiye ayrılmış ve grupların karşılaştırması bağımsız örneklem t-testi ile yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre günde üç saat ve üzeri internet kullanan öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin (M= 30.13,SD=8.19) günde üç saatten az olan öğrencilerin bağımlılık düzeylerine (M= 22.26, SD=6.43) göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür; $t_{(207)}=7.59$, $p=.000$.

3.3. Konaklama yerine göre İnternet bağımlılığı

Öğrencilerin konakladıkları yere göre internet bağımlılık düzeyleri arasında bir fark olup olmadığı incelenirken, öğrencilerin konakladıkları yerler, aile yanı, öğrenci evi, öğrenci yurdu, tek başına ve diğer şeklinde kodlanmış olup grupların karşılaştırması tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin konakladıkları yere göre internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur, $[F_{(4, 204)}=4.48$, $p=.002]$. Hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu bulmak üzere gerçekleştirilen post-hoc testi sonuçlarına göre yalnızca öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin öğrenci evinde kalan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeyleri anlamlı derecede yüksek çıkmıştır.

3.4. Sigara kullanım durumuna göre İnternet bağımlılığı

Son olarak da öğrencilerin sigara kullanım durumlarına göre internet bağımlılık düzeyleri bağımsız örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre sigara içen öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin (M= 28.38, SD=9.85), sigara içmeyen öğrencilere göre (M=25.73 , SD=7.49) anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür; $t_{(207)}=2.15$, $p=.032$.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Meslek yüksekokulu öğrencilerin İnternet bağımlılık düzeylerinin incelendiği bu araştırma sonucunda internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre değişmezken, günlük İnternet kullanım süresi, konaklanan mekan ve sigara kullanım durumlarına göre değiştiği görülmüştür. Öğrencilerin bağımlılık düzeylerindeki bu farklılaşma incelendiğinde öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin öğrenci evinde kalan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeyleri anlamlı derecede yüksek çıktığı görülmektedir. Bu durum öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin bireysel alanları olmaması, dinlenmek istediklerinde kişisel bilgisayarları ya da cep telefonu aracılığıyla internete girerek film izlemeleri, müzik dinlemeleri gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülebilir. Diğer bir taraftan sigara kullanan öğrencilerin İnternet bağımlılığı düzeyleri sigara kullanmayan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Günümüzde internet bağımlılığı da sigara bağımlılığı da benzer bağımlılık türleri olarak görülmekte ve tedavi gerektirdiği düşünülmektedir. Bu kapsamda beynin benzer bölgelerini tetiklediği belirtilen bu bağımlılık türlerinin de ilişkili olduğu varsayılabilir. Son olarak, günlük üç saatten az İnternet kullanan öğrenciler ile üç saatten fazla kullanan öğrencilerin bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak buradaki anlamlı farkın nedeni daha detaylı araştırılabilir. Burada İnterneti uzun gün içerisinde uzun süre kullanmanın mı bağımlılığı tetiklediği yoksa bağımlılığın gün içerisinde daha uzun süre İnternet kullanımını mı tetiklediğini belirlemeye yönelik daha kapsamlı ve öğrencilerin günlük internet kullanım rutinlerinin incelendiği bir çalışma gerçekleştirilebilir.

5. KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-360.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y., & Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formunun Türkçe uyarlaması: Üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 69-76.
- Pawlikowski, M., Altstötter-Gleich, C., & Brand, M. (2013). Validation and psychometric properties of a short version of Young's Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1212-1223.
- Young, K. S. (1998a). *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction--and a winning strategy for recovery*: John Wiley & Sons.
- Young, K. S. (1998b). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3), 237-244.